

Національний
банк України

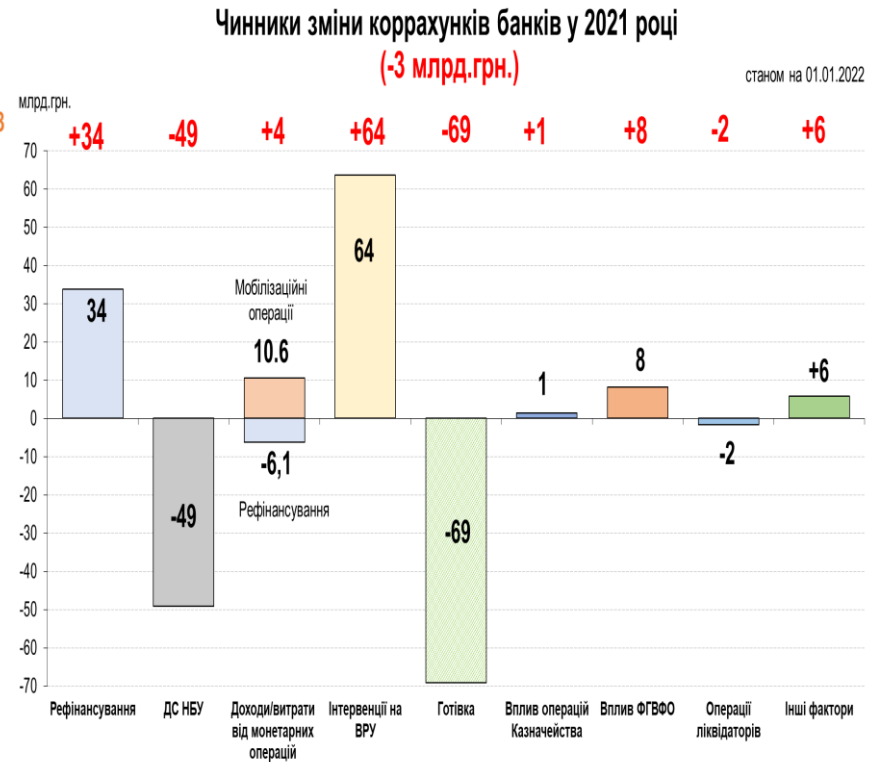
Розвиток грошового та валютного ринків у 2021 році та в період загострення геополітичних ризиків на початку 2022 року

Олександр Арсенюк
Департамент відкритих ринків
Національний банк України

Київ, 11 лютого 2022

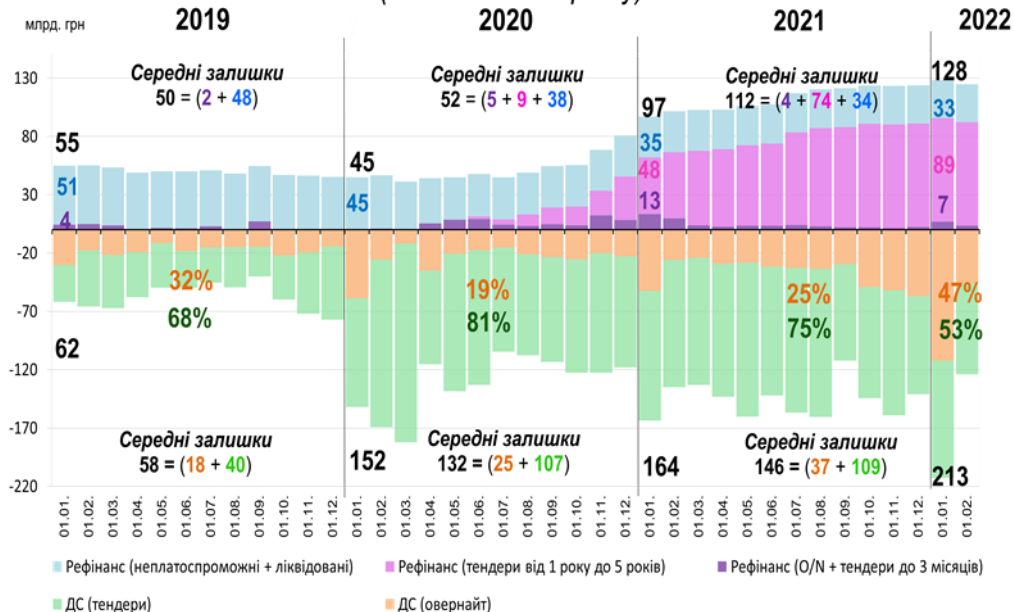
Динаміка ліквідності банківської системи

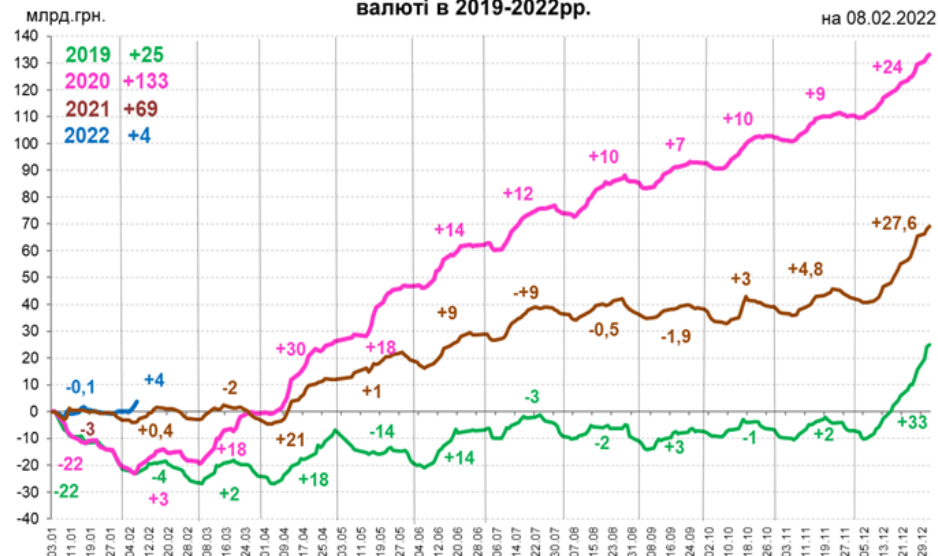
- номінальний приріст ліквідності банків у 2021 р. був значно меншим, ніж у 2020 р, однак її рівень наразі такий, що подальше її ↑ навіть помірними темпами може відчутно позначатися на здатності НБУ ефективно досягати своїх цілей
- основними драйверами ↑ ліквідності у 2021 р. у I половині року були операції з рефінансування (насамперед – довгострокові, проведення яких вже припинено), у II – валютні інтервенції
- єдиним чинником, що стримував ↑ ліквідності, було ↑ готівки, яке, утім, було меншим, ніж рік тому

Ліквідність банківської системи: основні чинники впливу

Залишки за операціями з рефінансування та мобілізації коштів (на початок періоду)

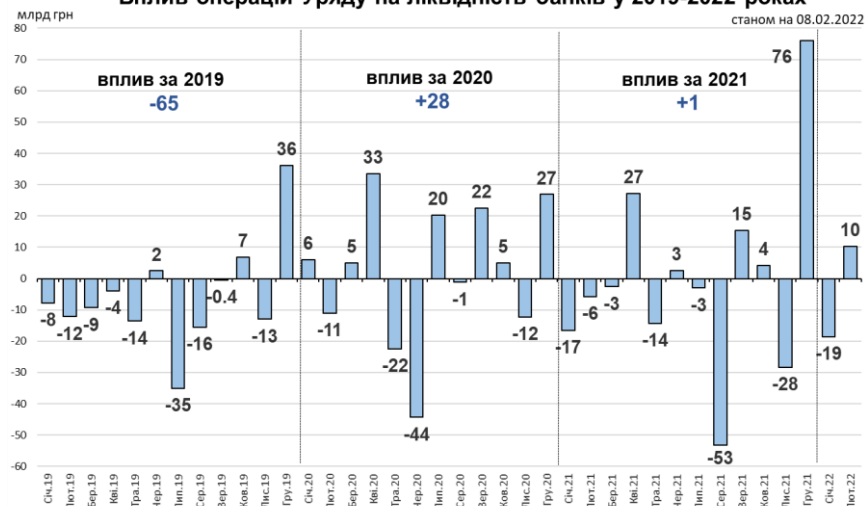

Зміна обсягу готівки поза банками та в касах банків України в національній валюті в 2019-2022рр.

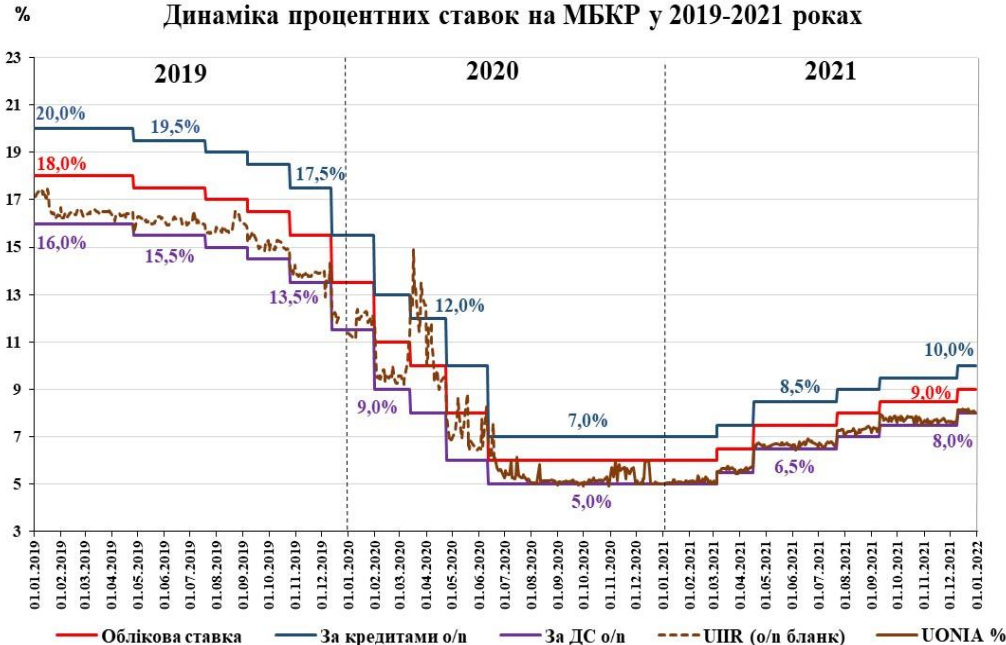
- банки активно залучали довгострокові кредити рефінансування (під час дії програми), але мали обмежену цікавість до короткострокових кредитів
- з II кварталу 2021 р. динаміка готівки повернулася до традиційних патернів після аномального ↑ у 2020 р.
- в різні моменти року операції Уряду мали значний (інколи – шоківий) вплив на стан ринку, але в цілому за рік їх вплив на ліквідність виявився нейтральним

Вплив операцій Уряду на ліквідність банків у 2019-2022 роках

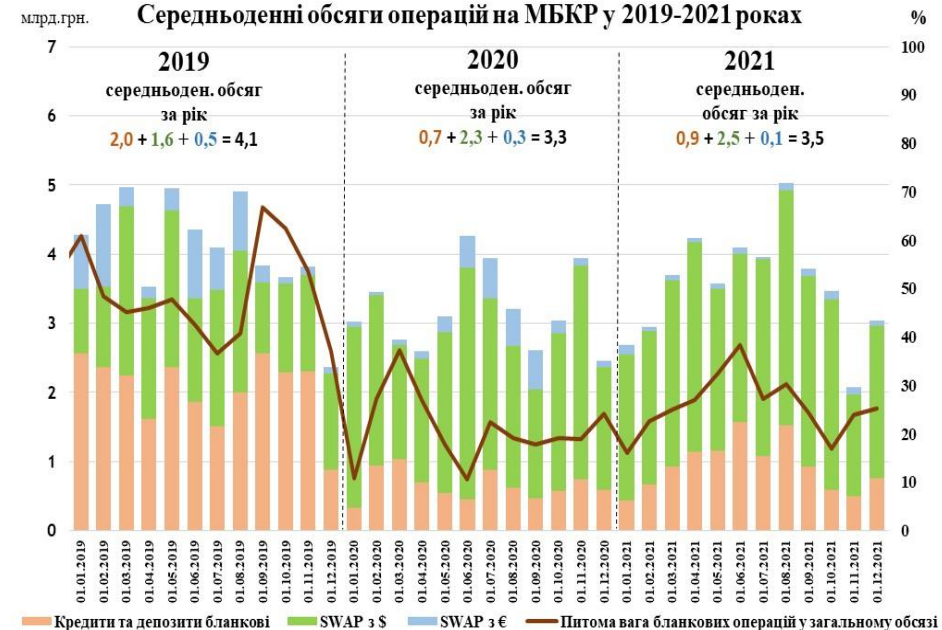

Стан міжбанківського кредитного ринку

Динаміка процентних ставок на МБКР у 2019-2021 роках

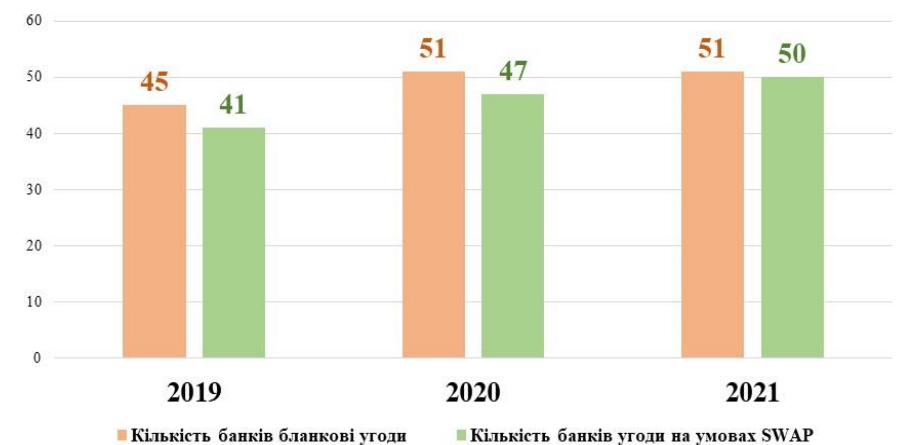

Середньоденні обсяги операцій на МБКР у 2019-2021 роках

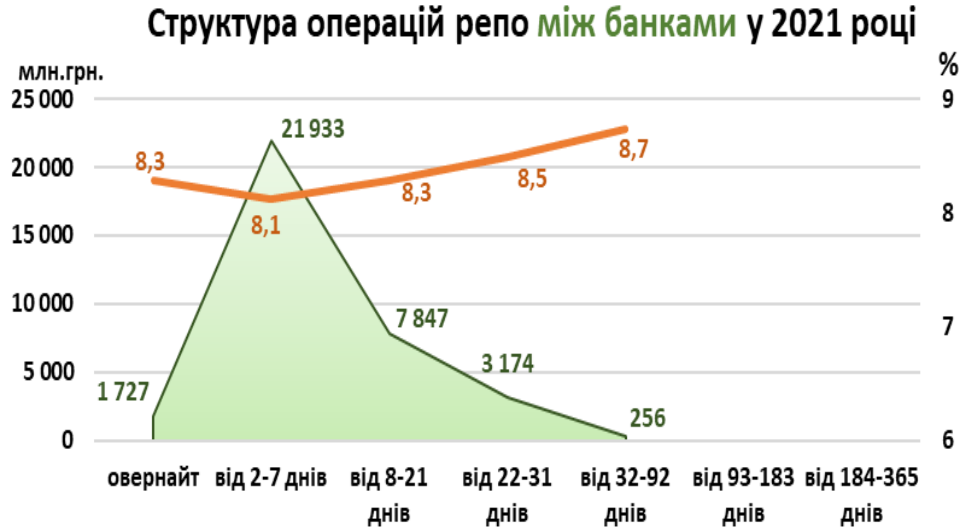
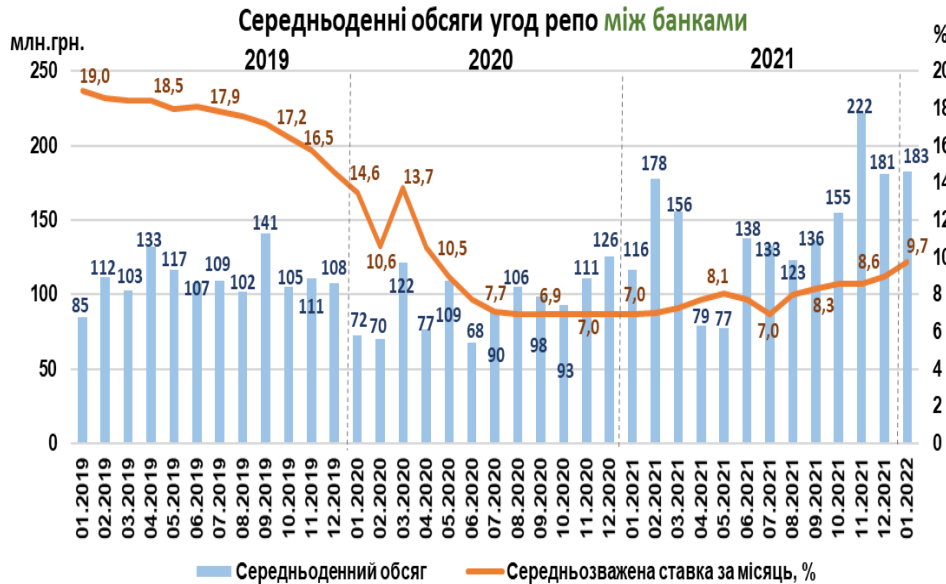

- на тлі значного профіциту ліквідності МБКР лишається малоактивним, однак є чи не єдиним сегментом, що ідеально реагує на облікову ставку
- одночасно МБКР є висококонцентрованим, а близько третини банків взагалі не здійснюють операцій на ньому
- за умов малої кількості угод UONIA тяжіє до нижньої межі коридору ставок овернайт. Будь-які зміни в методиці її обрахунку не здатні нівелювати вади ринку

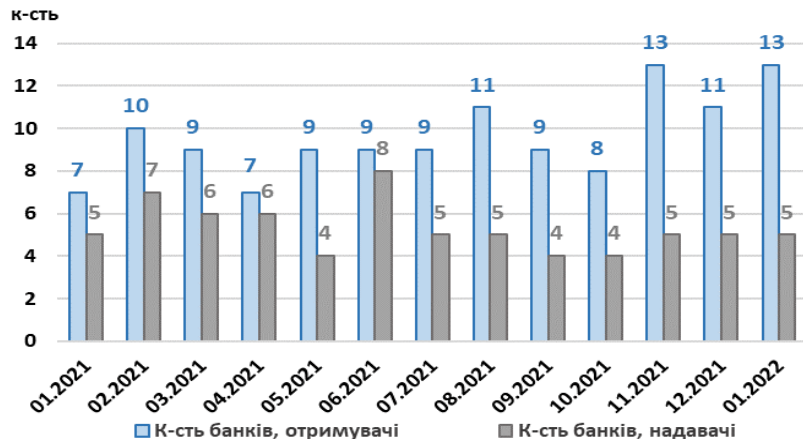
Кількості банків які укладали бланкові угоди та угоди на умовах SWAP на МБКР у 2019-2021 роках

Ринок РЕПО: Операції на міжбанківському ринку

Кількість банків, що проводили операції репо на МБК у 2021-січні 2022 рр.

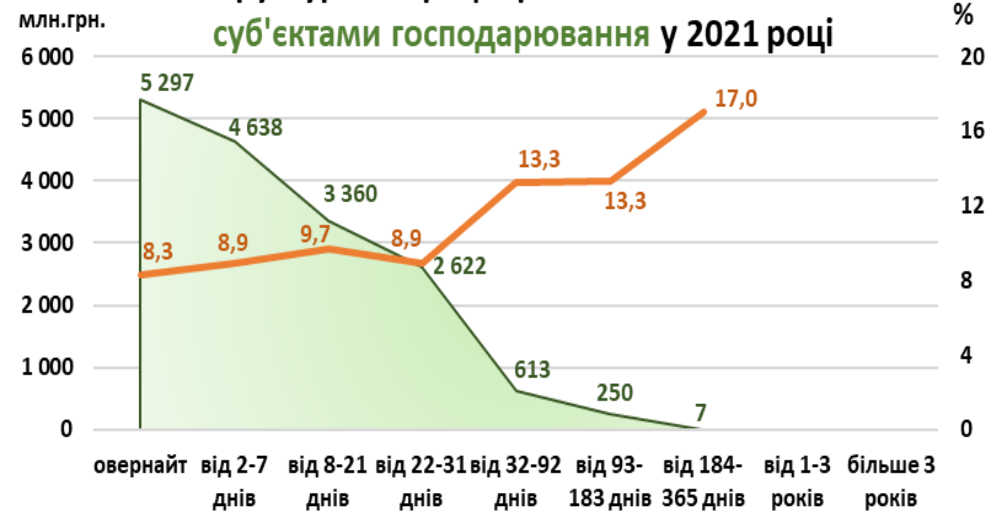
- у 2021 р. ↑ обсяги угод репо між банками. Утім, активність ринку лишається незначною – такі операції проводить обмежена кількість банків
- незначна активізації у II півріччі може бути пов'язана із:
 - законодавчим врегулюванням ліквідаційного неттингу (набув чинності новий закон);
 - появою нових механізмів торгівлі (репо з контролем ризиків);
 - загальним ↑ портфелю ОВДП та потреб у рефінансуванні

Ринок РЕПО: Операції з суб'єктами господарювання

Середньоденні обсяги угод репо між банками та суб'єктами господарювання

Структура операцій репо між банками та суб'єктами господарювання у 2021 році

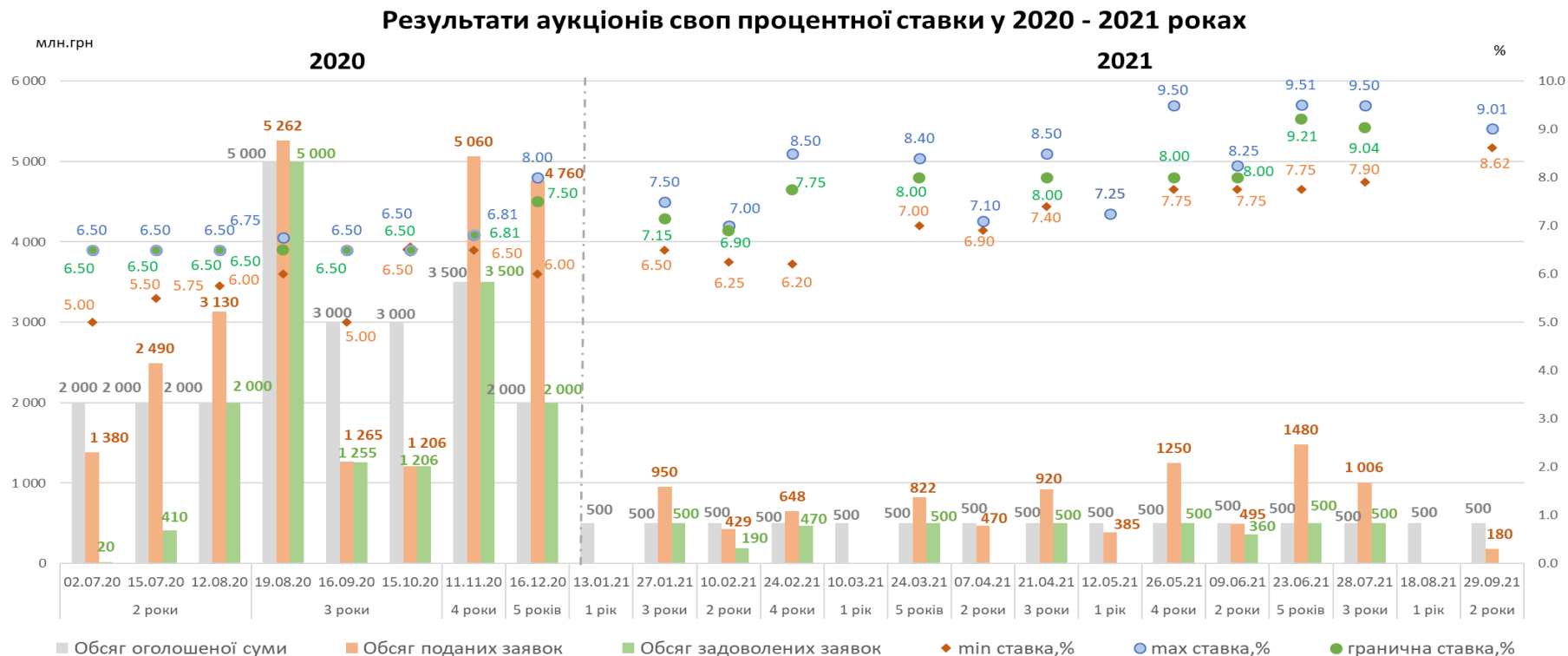

Кількість банків, що проводили операції репо з суб'єктами господарювання у 2021-січні 2022 рр.

- операції репо з клієнтами проводять лише окремі банки
- в строковій структурі угод преважують операції на ультракороткий термін
- обсяг таких операцій у 2021 р. помітного збільшення не зазнав

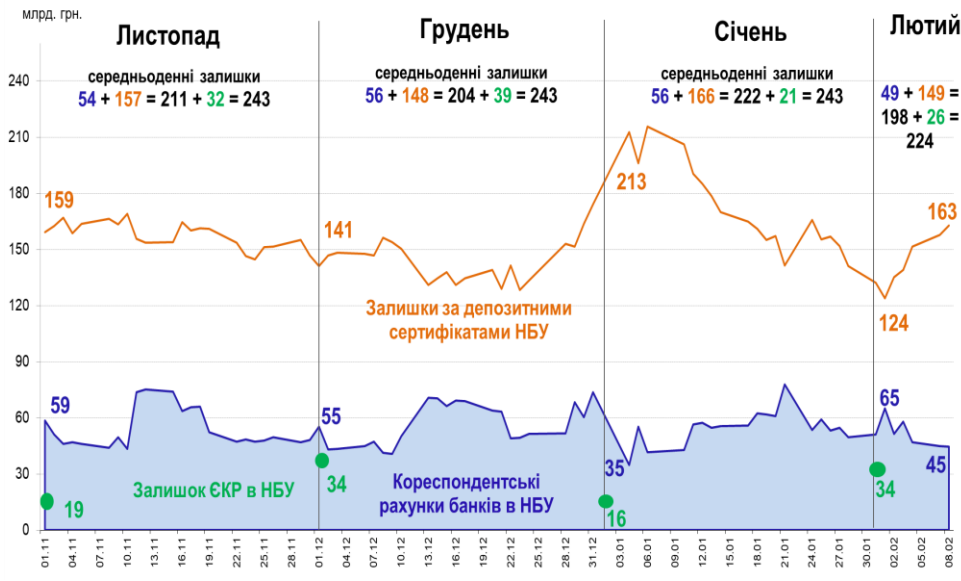
Результати аукціонів IRS у 2020 – 2021 роках

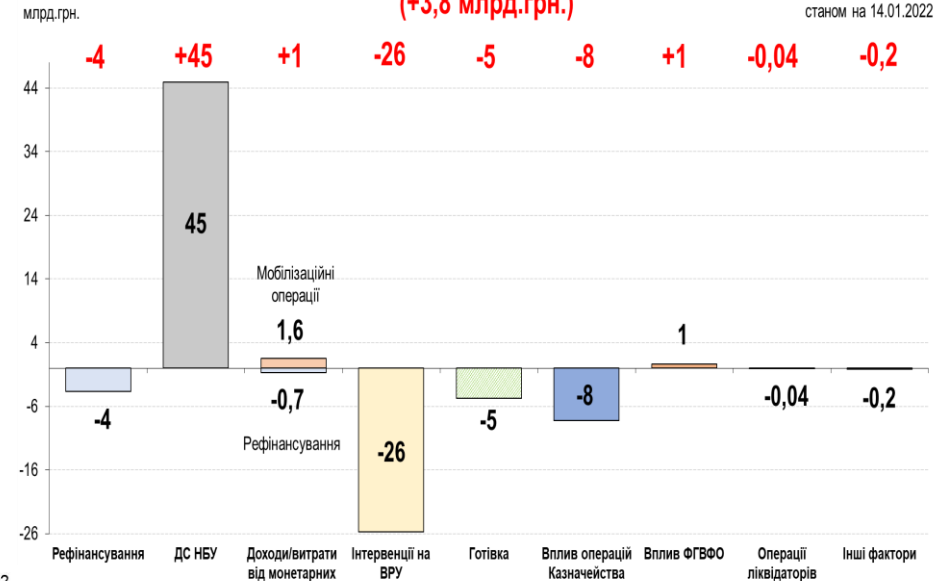
- у 2020-2021 рр. було **оголошено 23** аукціони IRS, з них **відбулося 17** (у 2020 р. – **8**, у 2021 р. – **9**);
- загальний обсяг умовної суми, що оголошувалась на аукціонах у **2020-2021** рр. становив **13** млрд.грн (з них: **5,5** млрд. грн у **2020** р. та **7,5** млрд. грн. у **2021** р.);
- банки **подали заявок** на загальну суму **33,6** млрд. грн (**24,6** млрд. грн у 2020 р., **9** млрд. грн у 2021 р.);
- НБУ у 2020-2021 рр. **задовольнив** заявок на **19,4** млрд. грн (**15,4** млрд. грн. у 2020 р., **4** млрд. грн у 2021 р.);
- у 2020-2021 роках участь в аукціонах IRS взяло **17** банків (у 2020р – 15 банків, у 2021 – 9 банків)
- проведення аукціонів IRS НБУ не дало поштовху в проведенні операцій IRS без НБУ

Стан грошового ринку в період загострення напруги

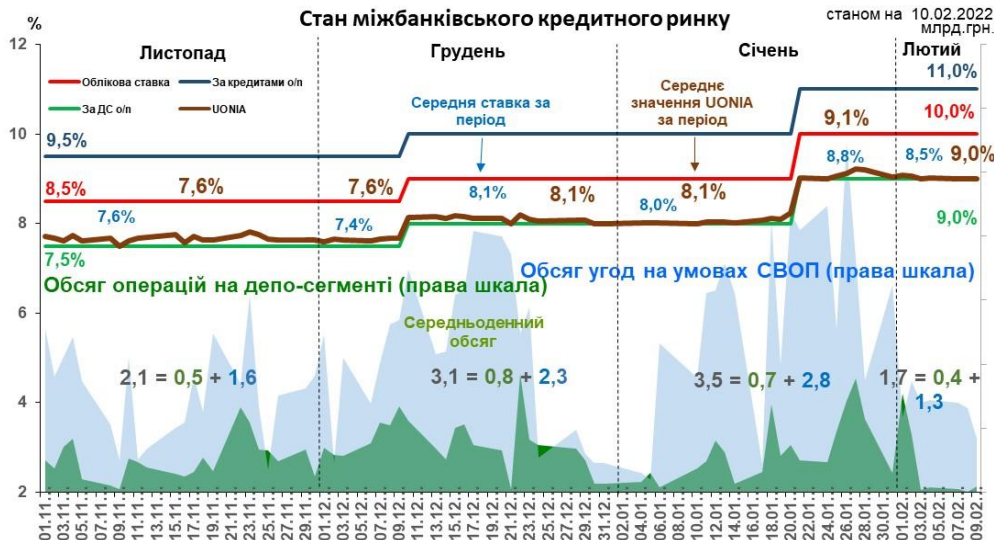
Динаміка ліквідності банківської системи (на 08.02.2022)

Чинники зміни коррахунків банків у січні - лютому 2022 р. (+3,8 млрд.грн.)

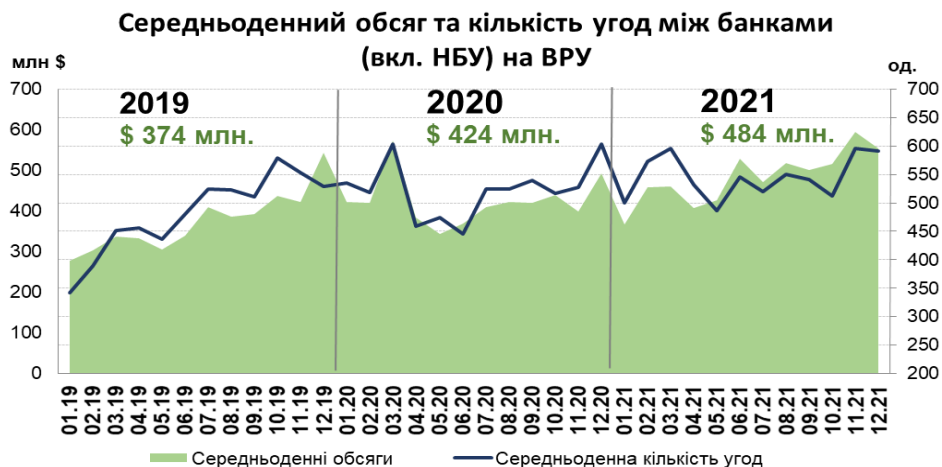
Стан міжбанківського кредитного ринку

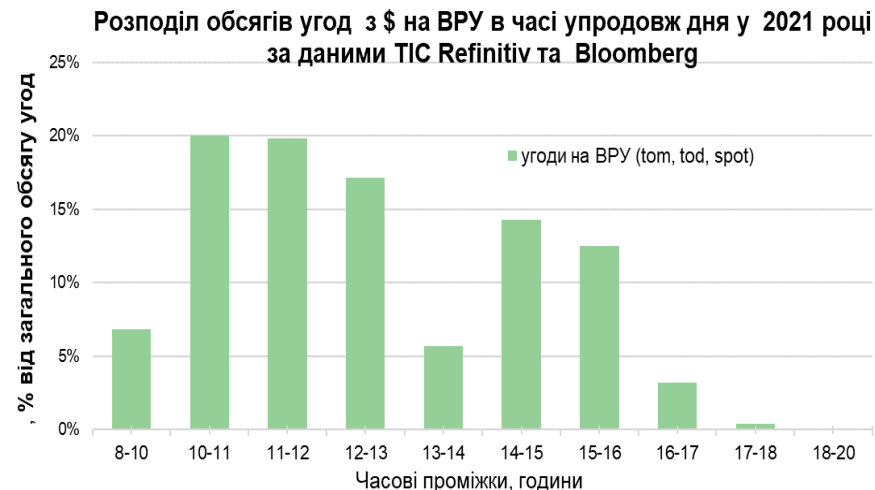
- в умовах значного профіциту ліквідності банки не відчували її браку навіть в період значного її вилучення через валютний канал
- навіть за помітного ↓ ліквідності її обсяг все одно був значний і питання ↓ структурного профіциту не втрачало актуальності
- геополітичне напруження жодним помітним чином не відобразилося на загальному стані та превалюючих трендах на МБКР

Міжбанківський валютний ринок України

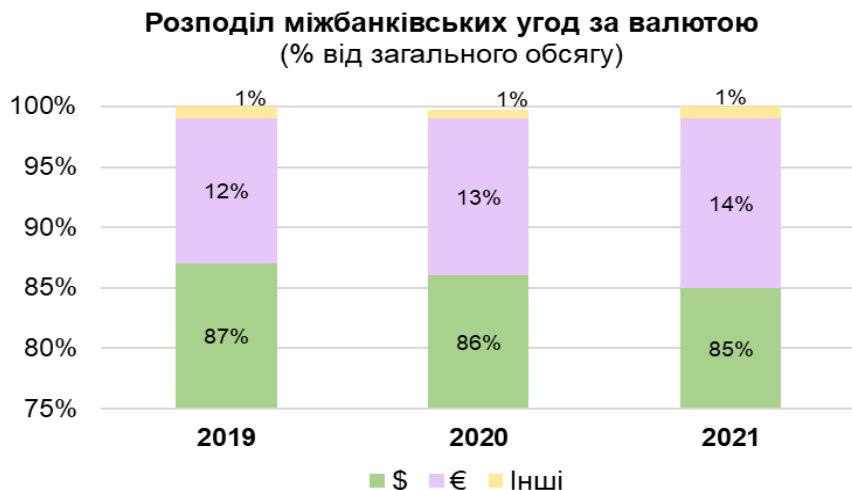
Обсяг валютного ринку

Розподіл обсягів угод у часі

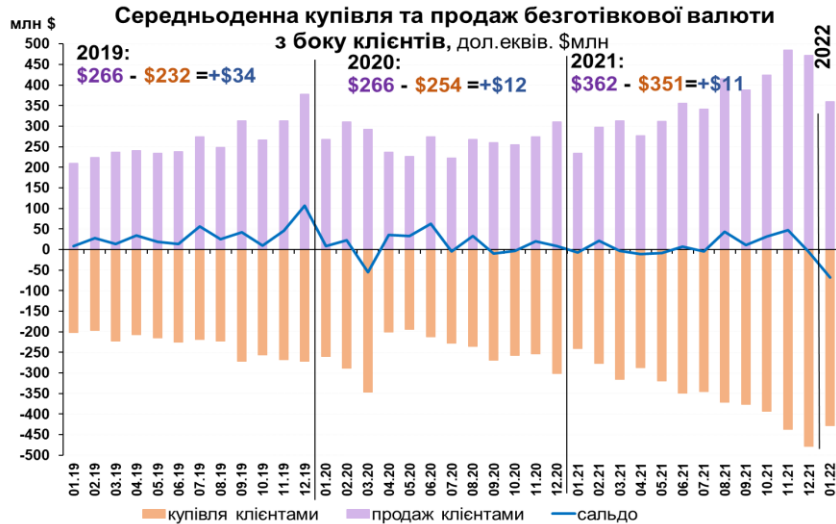

Валютна структура торгів на ВРУ

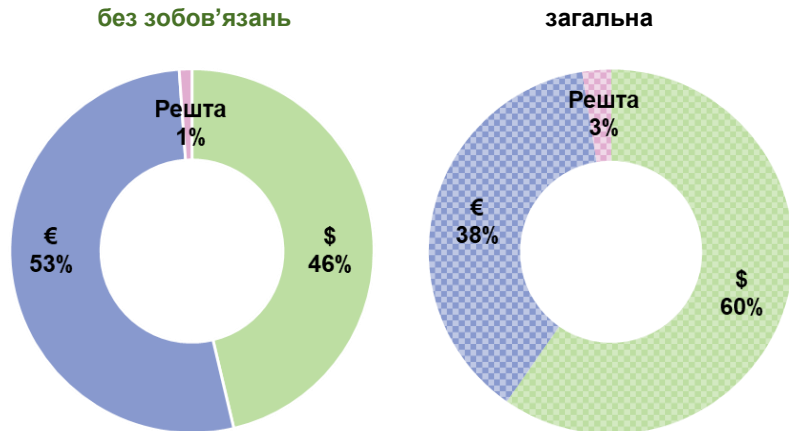

- обсяг торгів між банками на ВРУ останні 2 роки зростає темпом **14%** на рік
- зростанню обсягів торгів сприяють як світова кон'юнктура (↑ вартості експорту та імпорту), так і лібералізаційні заходи НБУ
- у валютній структурі торгів продовжує явно домінувати американський долар
- переважна частка угод на ВРУ укладається в першій половині дня

Валютні операції клієнтів банків

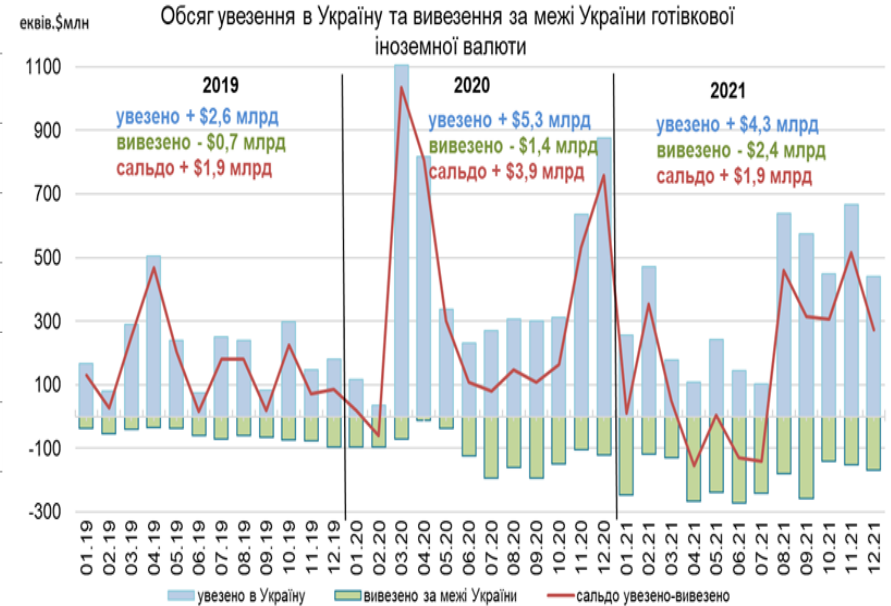
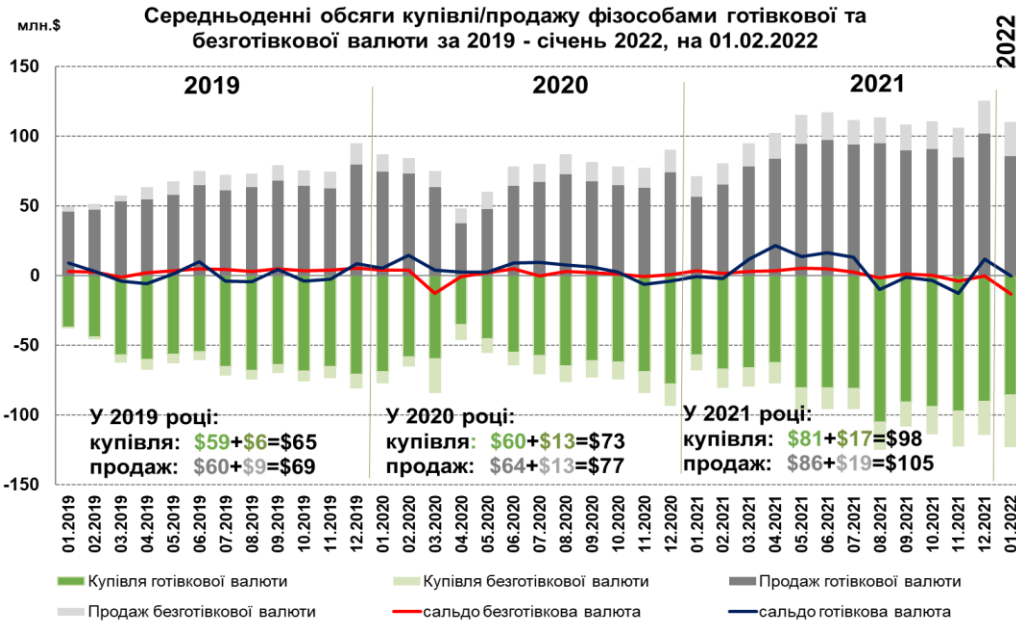

Валютна структура купівлі валюти клієнтами за період з 20.07.2021 по 07.02.2022

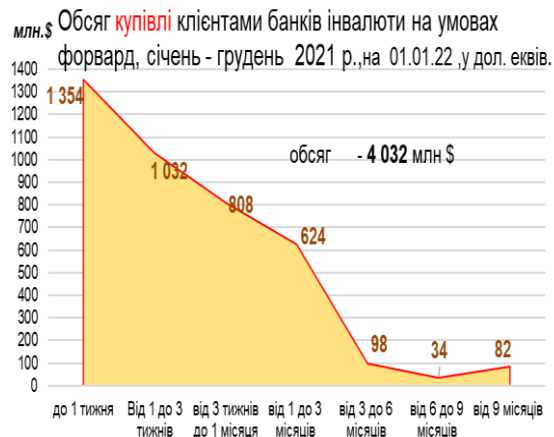
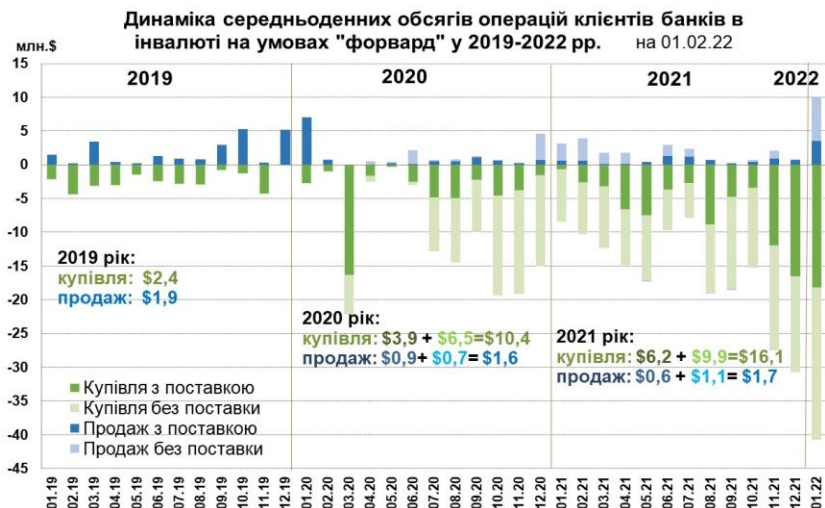
- бум сировинних цін на світових ринках мав наслідком помітне збільшення середніх обсягів як купівлі так і продажу валюти клієнтами
- значне перевищення пропозиції валюти над попитом спостерігалось у II половині року на тлі рекордного обсягу продажу валюти підприємствами АПК та ГМП
- у валютній структурі купівлі валюти клієнтами євро впевнено наступає на п'яти долару, а по операціям купівлі валюти без зобов'язань угоди в євро вже превалюють
- частка купівлі валюти без зобов'язань в загальному обсязі купівлі валюти клієнтами не перевищувала 3%. Такою опцією вже скористалося понад **4,6** тис. клієнтів

Валютні операції населення

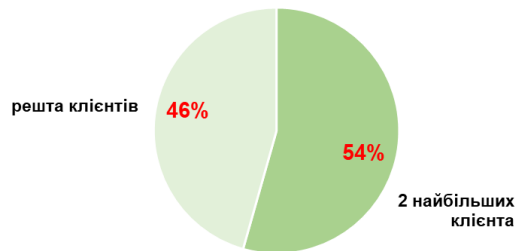

- підсегменти готівкового сегменту мають істотні відмінності в поведінці: за операціями з € та ін. валютами домінує чиста пропозиція, сальдо за операціями з \$ є досить волатильним
- саме результат операцій з євро є вирішальним у забезпеченні значного чистого сальдо за операціями з готівковими іноземними валютами упродовж 2020-2021
- це може свідчити про те, що економічні інтереси та категорія середньостатистичного клієнта за операціями в \$ та € суттєво відрізняються
- утім, обсяг готівкових операцій із € (так само як і у випадку з \$) в разі перевищує обсяг безготівкових операцій населення 12

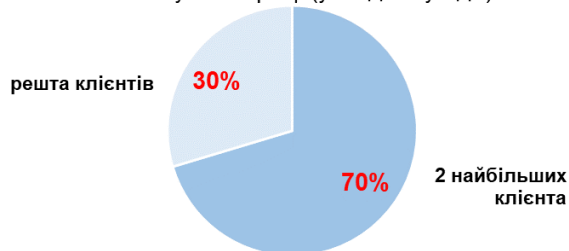
Операції на умовах форвард

Операції з **купівлі** валюти на умовах Forward у 2021 році (укладені угоди)

Операції з **продажу** валюти на умовах Forward у 2021 році (укладені угоди)

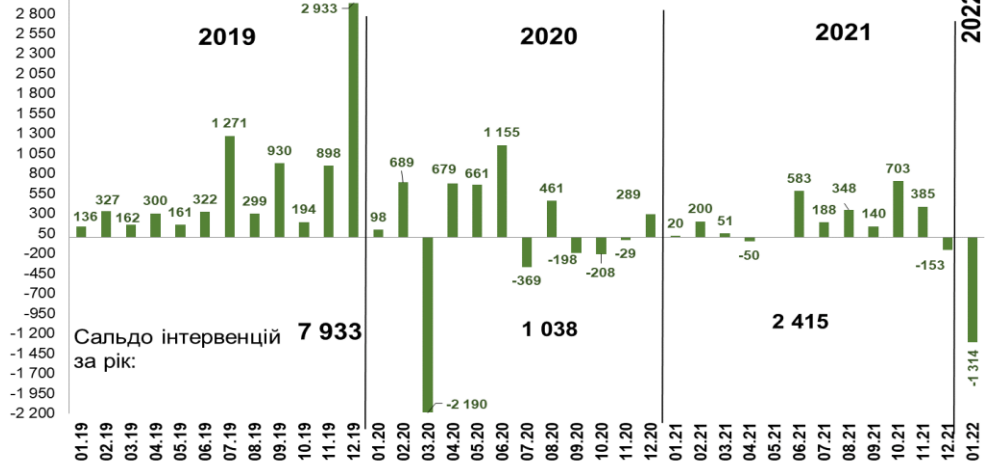
- обсяг операцій з клієнтами на умовах форвард у 2021 р. помітно збільшився. Утім, це збільшення відбулося головним чином за операціями купівлі валюти клієнтами
- профіцит ліквідності та низькі ставки по гривні роблять форвардний курс на купівлю більш привабливим, а на продаж – менш. Це відображається і в структурі операцій на ринку
- загальна кількість клієнтів, хто хоча б раз здійснив форвардну операцію, у 2021 р. порівняно із 2020 р. практично не змінилася: 117 та 123 клієнта відповідно (у 2019 р. було 82 клієнта)
- у 2021 р. вперше форвардні операції уклали фізособи
- у 2019р. операції на умовах форвард уклали 16 банків, у 2020р. – 24 банка; у **2021** – також 24 банка
- понад 60% загального обсягу форвардних угод у 2021 припадало на угоди без поставки базового активу

Курсова динаміка та валютні інтервенції

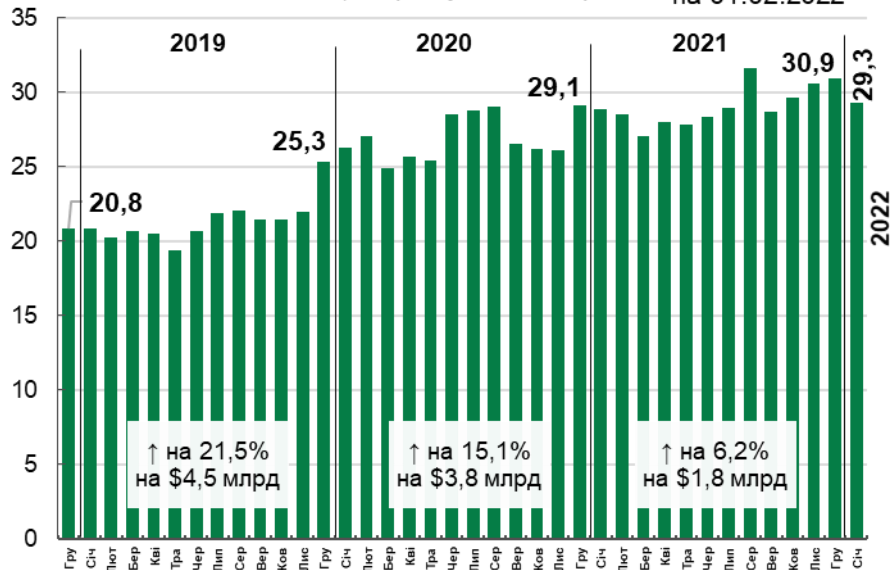
Динаміка безготівкового курсу гривні до долара США на ВРУ у 2019-2022 рр.

Динаміка інтервенцій НБУ у 2019-2022 рр., дол.еквів на 01.02.22

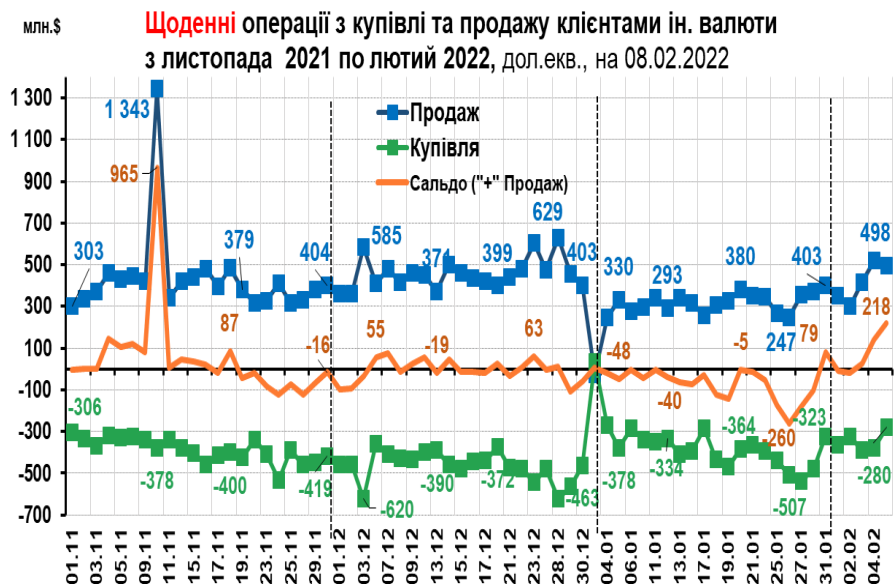
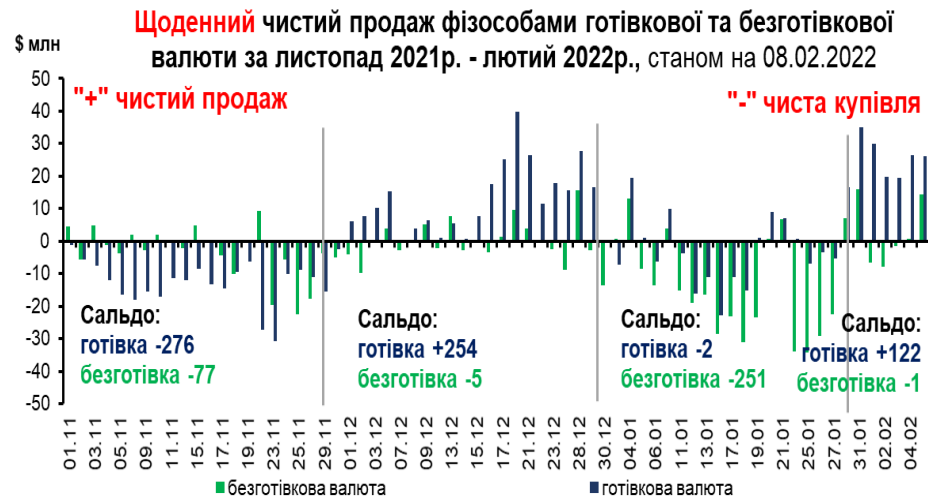
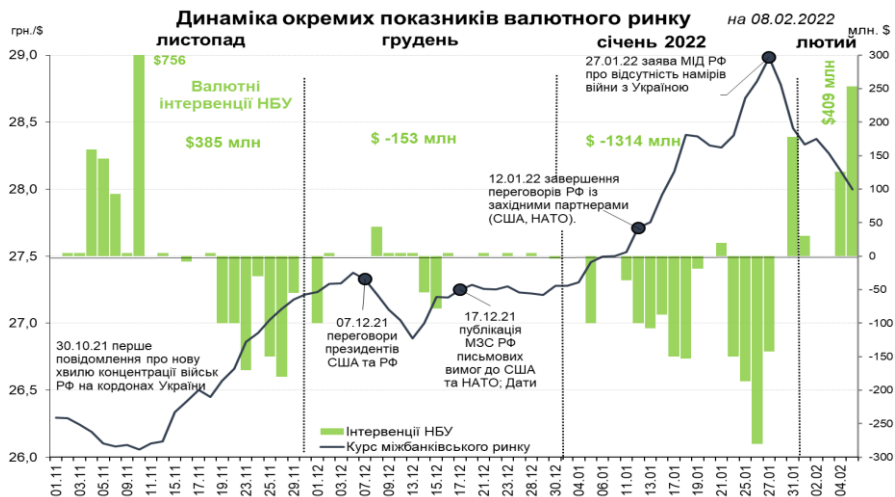

Динаміка міжнародних резервів на кінець періоду, еквів. млрд \$ на 01.02.2022

- НБУ лишається відданим режиму плаваючого валютного курсу і не відступає від оголошених принципів здійснення валютних інтервенцій
- у I половині 2021 р. на тлі більшої збалансованості попиту та пропозиції на валюту НБУ значно менше втручався в роботу валютного ринку
- у II половині року на тлі рекордних обсягів клієнтських продажів обсяги валютних інтервенцій збільшилися, а темпи ревальвації прискорилися
- курсова гнучкість стає особливо в нагоді при виникненні шоків на ринку

Стан валютного ринку в період загострення напруги

- шок на валютному ринку у січні не мав макроекономічного підґрунтя і зумовлювався погіршенням очікувань на тлі геополітичної напруги
- окремі сезонні чинники (значні бюджетні витрати у грудні, ↓ продажу АПК у січні) додали масла у вогнище, але не були головною причиною шоку
- в міру ↑ перспектив дипломатичного врегулювання шок зменшився, а у лютому на ринку відновилося домінування пропозиції валюти
- НБУ реагував на шок виключно ринковими інструментами (облікова ставка, інтервенції) баз намірів посилення валютних обмежень

Регулювання грошового та валютного ринків: *питання до обговорення*

Будь ласка, висловіть свою думку з наступних питань:

- ✓ *що стає на заваді більш динамічному розвитку грошового та валютного ринків?*
- ✓ *чи було відчутним для сприяння розвитку ринку деривативів завершення розробки локальної версії ISDA? Чи доцільно розпочинати роботу над розробкою локальної версії GMRA?*
- ✓ *з якими труднощами стикнулися банки при роботі на фінансових ринках під час геополітичного шоку?*
- ✓ *наскільки оптимальними є регулюючі заходи Національного банку під час шоку?*